

Copyright foto

Gebroeders Palsma richten zich volledig op pootaardappelteelt

Telers met hart en ziel

Op mijn verlanglijstje staat deze keer om een akkerbouwbedrijf te beschrijven in Het Bildt, het pootgoedgebied van Friesland. Ik word gastvrij ontvangen bij Jarig en Kor Palsma in Sint Annaparochie. Pootgoed is voor hen de bekende kurk waarop de onderneming drijft.

Copyright foto

Ooit was hier een zijtak van de Waddenzee, de Middellzee. Door dichtslibbing is het land gelijk aan of iets boven de zeespiegel gelegen. De juiste spreekwijze is dan ook dat bedrijven niet 'in' maar 'op' Het Bildt liggen. De broers Palsma werken al 20 jaar samen. Daarvoor was Kor werkzaam in de horeca. Ook toen hielp hij vaak, maar Jarig deed de bedrijfsvoering verder alleen. Toen de mogelijkheid zich aandeed het bedrijf uit te breiden kwam Kor volledig in maatschap. Nu kunnen ze samen de teelt en verwerking van de pootaardappelen uitvoeren. De sorteerinstantie is hier ook perfect voor ingericht. „Met z'n tweeën kun je 50 hectare pootgoed aan – 25 hectare per persoon. Als de oppervlakte groter zou zijn, moet er nog iemand bij. Een persoon heeft dan niet de hele tijd werk en staat te wachten bij het opzakken of op de heftruck.“

Echte pootgoedgrond

De grondsoort is lichte klei met 20 tot 35 procent afslibbaarheid. Het organischestofgehalte is met gemiddeld 2 procent wat aan de lage kant. Voor pootgoed geen probleem, maar voor uien en wortelen – een teelt die ze ook wel hebben gehad – is de grond niet ideaal. Uien past wel, maar de oogst van pootgoed en uien valt samen. Het bouwplan bestaat uit 1-op-3 aardappelen (inclusief huurland 58 hectare), 23 hectare bieten en de rest winter tarwe. Het liefst plannen ze bieten ná aardappelen. Hun ervaring is dat de opbrengst dan hoger is door stikstofnalevering uit de hogere mineralisatie. Maar in de zeer natte herfst van 2012 was de aardappel oogst heel moeizaam waarbij ook gedeeltes niet waren geoogst. Afgelopen jaar kwamen de bieten daarom na de tarwe.

Klimaat

De herfst van 2012 heeft hen behoorlijk aangegrepen. Op 31 augustus viel toen in 16 uur tijd 120 millimeter neerslag. Enkele dagen eerder was ook al 40 millimeter gevallen. Het gevolg was dat zo'n 30 meter vanaf de sloten het water tussen de ruggen stond. Direct werd een rooiverbod afgekondigd vanwege bruinrotgevaar. „Al snel vlogen helikopters om te controleren of de boeren zich hieraan

hielden. De aardigheid is er op zo'n manier direct vanaf“, zegt Jarig over deze moeilijke periode. Zulke clusterbuien blijven vaak in de kuststrook hangen. „Alsof de zee de buien niet opneemt, wordt hier gezegd.“

Aardappelmoehheid

Voor consumptieaardappelen is de streek niet zeer geschikt. „Met 45 ton per hectare houdt het wel op. Zo ver naar het noorden en dicht bij de Waddenzee is het hier in het voorjaar lang koud. En in de herfst moeten we op tijd van het land af zijn.“ Toch telen ze soms consumptie in de strijd tegen aardappelmoehheid. „Tot vijf jaar terug waren we niet alert genoeg“, zegt Jarig. „Tegen aardappelmoehheid teelden we toen Innovators. Verder hebben we vier jaar raketblad geteeld met wisselende resultaten aangevuld met natte grondontsmetting. Daarmee bleek de aanpak van zowel de pallida- als de rostochiensis-aaltjes niet afdoende. Sinds 2009 onderzoeken we na de aardappelteelt de meeste percelen vrijwillig intensief. Bij besmetting volgt natte grondontsmetting waarna een officieel onderzoek volgt voor de AM-vrijverklaring. Nu telen we op voorheen besmette stroken pootgoed van fabrieksaardappelen en op besmette stroken fabrieksaardappelen voor de zetmeelindustrie.“

Bruinrotbacterie

Het Bildt is een gebied waar de bruinrotbacterie in het oppervlaktewater voorkomt. Het afwateringskanaal naast de Oude Bildtdijk is een kilometer verderop besmet verklaard. Hun bedrijf valt er dus net buiten. „Het is natuurlijk hetzelfde water hier of een kilometer verder. Maar zo is de regelgeving nu eenmaal.“ Het verbod op beregening vinden ze een goede zaak. Gevaar is wel de toename van schurft. Ze nemen een paar maatregelen. Het gebruik van zwavelzure ammoniak geeft een plusje op schurft. Ook calciumflex geeft zo'n plusje. „Eerder strooiden we Kali-60 in de herfst“, aldus Kor. Dit is vervangen door kalisulfaat voor het ruggenfrozen. In dezelfde periode wordt tevens 4,5 ton gips per hectare verstrooid. Verder is met de

huidige rijenfrozen de rug compact en langer vochthoudend. Op de meest schurftgevoelige grond telen ze het ras Sylvana. Zoals ze mij in de opslagloods tonen, is van schurftaantasting op het pootgoed geen sprake.

Ze telen elf rassen. Spunta en Red Scarlett met ieder 13 hectare zijn de grootste rassen. Verder zijn er Sylvana, Carrera, Innovator, Jaerla, Primura en Mona Lisa. Axion en Aventura zijn zetmeelrassen. Als nieuw ras is er Taurus. Ieder ras heeft zijn voordelen, maar toch wil Jarig het aantal rassen terugbrengen tot een stuk of zes. Een week eerder zijn er miniknollen binnengekomen. Die liggen netjes in kiembakken. Op de vraag of ze tevreden zijn over de miniknollen, is het antwoord dat het wel juffertjes zijn. „We poten ze met de hand en het liefst rooien we ze ook met de hand. Maar daar komen we niet altijd aan toe. Het aantal telers dat daadwerkelijk hoogwaardige kwaliteit traditionele stammen kan telen, neemt af. Feitelijk is het te duur wegens de hoeveelheid werk die het vraagt.“

Gebouwen

In de oudste schuur, daterend van 1950, is de sorteerinstantie ingebouwd, met een bunker en op de zolder de leesafdeling. Daaronder de afzakinrichting met automatische palletisering. Alles perfect ingericht door firma Schouten uit Kampen. Alsof de schuur ontworpen is op de aan te leggen installatie in plaats van andersom. In 1990 is een opslagruimte aangebouwd voor losgestort product. Doelstelling is deze opslag voor januari leeg te hebben om drukplekken te voorkomen. In 2000 is een kistenbewaring aangebouwd voor 1.000 kisten.

Afleveren

Eind februari ligt het afleveren mooi op schema. Veel poters gaan naar Irak en Syrië. „Zelfs in oorlogsgebieden krijgt de voedselvoorziening voorrang. De betalingszekerheid is niet altijd gegarandeerd. Een afweging voor HZPC. Soms is het zo dat je dat risico moet nemen om continuïteit in afname te verkrijgen.“ De handelshuizen hebben de afzet tegenwoordig goed geregeld, is hun zienswijze. De sector heeft daardoor meer toekomstperspectief. ■

Copyright foto